

Громова Марианна Семеновна

МБОУ «Тумульская СОШ им. Героя

Социалистического труда Т.Г.Десяткина»

Мегино-Кангаласский улус

Село Тумул

Дьһуннаабыкэпсэтии»: 6 кылаас үөрэнээччилэригэр аналлаах.

Дьарык тиэмэтэ: «Маассабай успуорт»

«

2026 сыл

«Дьобуннаабыкэпсэтии»: 6 кылаас үөрэнээччилэригэр аналлаах.

Дьарык тиэмэтэ: «Маассабай успуорт»

Бытыллар кэмэ: Кулун тутар 4 күнэ, 2025 сыл.

Үөрэтэр сыаннаһа: Маассабай успуорт киһи доруобуйатыгар улахан суолталаах, чөл туруктаах сылдьарга аналлаах.

Сыала-сорууга:

- Маассабай успуорт суолтатын өйдөтүү;
- Маассабай успуорт көрүннэрин кытта билиһиннэри, быһааран, өйдөтөн биэри

Бытыллар бириэмэтэ: 20 мүнүүтэ.

Дьарык хаамыта: Кэпсэтии, мультимедийнай матырыйаалларга олобуран бииргэ үлэлээһин.

Дьарык тутулун сценарийа

Үчүгү. БИЛСИҤИИ

(5 мүн.)

Слайд көстөр.

УЧУУТАЛ: Үтүө күнүнэн! Мин аатым Марианна Семеновна Социалистической үлэ Геройа Т.Г.Десяткин аатынан Тумул орто оскуолатын 11 кылааһын салайааччыта буолабын.

Кулун тутар ыйга сандал сааспыт тийэн кэлэр, куммут ууур, киһи ханна сынньана тахсыан баҕарарый? (Айылбаҕа, походтуу уо.д.а.) Билигин биһиги походтуу барыахпыт (уот умуллар) Уонна дьобуннаабы кэпсэтэ-кэпсэтэ сынньаныахпыт. Кэпсэтибитин саҕалыахпыт иннинэ кыратык сэргэхсийэн ылыаххайын. Икки гына арахабыт, кылаас бу өттүтэ, мин уна илиибин көтөхтөхпүнэ “Уруй!” диэн уна олорооччулар ытыскытын таһынабыт, ханас илиибин көтөхтөхпүнэ “Айхал!” диэн ханас олорооччулар ытыскытын таһынабыт, онтон икки илиибин көтөхтөхпүнэ, бары илиибитин таһынабыт, атаһытынан дибдийэбит. “Уруй!” “Айхал!” бөҕө түһэрэбит. (1мин)

Презентация холбоног

Ичаага.СҮРҮН ЧААГА

(20 мүн.)

УЧУУТАЛ: 4 хаартыска 1тыл ооннбууну билэбит дуо? (экраны көрөбүт) Бу тугуй? (Сүүрүү)

(экраны көрөбүт) Салбы болбойобут? (велосипед тэбии)

(экраны көрөбүт) Салбы барабыт? (Баскетбол)

(экраны көрөбүт) Бу тугуй? (Футбол)

(экраны көрөбүт) Оттон бу тугу көрөбүтүй? (харбааһын)

Бу барыта туох көрүннэрин таайдыбытый? (Спорт көрүцэ)

Бу спордуанан ким дьарыктанарый? (Спортсменнар)

Оттон эниги спордуанан дьарыктанабыт дуо? Ханник көрүнгүнэн? (тустуу, сүүрүү...)

Бу спортарынан ким бабар, сааһыттан, доруобуйатыттан тутулуга суох киһи дьарыктаныан сөп дуо? (Сөп)

Бүгүн биһиги дьарыкка маассабай спорт тула кэпсэтиэхпит. Маны таһынан өссө эбии ханник спорт көрүнгүнэрэ баалара буолуой? (Оҕолор эппиэттэрэ).

Маассабай спорт диэн тугуй? (Оҕолор эппиэттэрэ)

Маассабай спорт туох уратылааһый?

Элбэх киһи маассабай спордуанан дьарыктаналларыгар туох нааданый?

Чэ эрэ көрүөххэин, болжомтону видеоҕа ууруохха (видео көстөр)

Оџолор бу видеоџа кимий? Кини туһунан тугу билэџитий? (оџолор эппиэттэрэ) Саамай сеп Анастасия Диодорова биьиги биир биллиилээх, киэц туттар, паралимпийскай призербут. Кини МэцэХацалас улууьун, Тумул нэьилиэгиттэн теруттээх. Настя кыра эрдэьинэ икки илиитэ эмсэьэлээн онтон кэхтэн хаалбакка, кыра эрдэьиттэн харбыы рспордунан дьарыктанан, куустээх санаалаах буолан олоьор элбэьи, урдугу ситистэ.

Настя Диодоровтар дьизэ кэргэцэ 3 оьонон кун сириин кербутэ. Улахан убайдаах уонна эдьийдээх, Настя аьата Алексей Георгиевич Уус Маайаттан теруттээх, тустуу тренера. Ийэтэ Людмила Николаевна Диодорова Мэцэ хацалас улууьун, Доллу нэьилиэгин бочуоттаах олохтооьо, ус оьо амарах ийэтэ, общественный улэьит, волонтер. Диодоровтар Москва куорат олохтоохторо. Сайын каникулга Саха Сиригэр кэлэ сылдьан Настя 3 эрэ саастааьар илиитин улаханлык дэьнээн икки илиитэ суох хаалбыта. Доруобуйатын беьергетееру дьонноро 5 саастааьар уунан харбыыр спортка биэрбиттэр. 13 сааьыгар «Открытая вода» диэн курэххэ 2с миэстэни ылары ситиспит, онно параолимпийскай сборной тренера, Степанова Наталья Викторовна, бэлиэтии керен Настяны дьарыктаан саьалаабыт. Ол курдук 1 эрэ сылынан 14 саастааьар

- 2004 сыллаахха Афинаџа ытыллыбыт паралимпиада финалиһа;
- 2008 сыллаахха Пекин куоратка ытыллыбыт паралимпиада призера;
- 2012 сыллаахха Лондон куоратка ытыллыбыт паралимпиада призера;
- 2021 сыллаахха Токиоџа ытыллыбыт паралимпиада оонньуутун кыттыылааџа;
- Аан дойду 3 төгүллээх , Европа 7 төгүллээх чемпиона.

Оьолоор ол аата маассабай спордунан доруобуйатыттан тутулуга суох, ким баьарар дьарыктаныан сеп. Эьиги санааьытыгар Аллараа Бэстээх нэьилиэгэр теье элбэх кьи маассабай спордунан дьарыктанарый? Олох

спордунаан дьарыктаммат дьон бааллара буолуо дуо? Ол дьону биһиги хайдах спортка ынырыахпытын сөбүй?

Биһиги билигин икки хамаандаа арахсыахха, хамаандаабытын ааттыгыт, уонна дьону маассабай спортка угуйар хаьыат оцороут. 2 мунуутэ биэрэбин, оцорон бутэн баран 3 мунуутэ кемускуугут.

Шчааһа. ТҮМҮК

(5 мүн.)

УЧУУТАЛ: Билигин, бу дьарыктан тугу билбиккитин, истибиккитин туьанан маассабай спортка нэбилиэнньэ дьонун кебулуур хаьыаппытын керуебун, истиэбин.

Оболорэптиэттишилэр.

Дьарык түмүк санаата:

Маассабай успуорт киһи доруобуйатыгар улахан суолталаах, чөл туруктаах сылдьарга аналлаабын биллибит, нэбилиэнньэ маассабай спордунаан дьарыктанар наадалаах диэн санааа кэллибит.